

Муниципальное казенное учреждение «Управление образования Намский улус» РС (Я)
Муниципальное бюджетное дошкольное образовательное учреждение «Детский сад «Кустук» с. Партизан МО «Намский улус» РС (Я).

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ МЕРОПРИЯТИЕ С ДЕТЬМИ
Тема: «Кулунчук, уу-чукучук»

Протопопова Саргылана Петровна
Нам улууьун Баргыьаан о5о саадын
кыра белех иитээччитэ.

Кыра белеххе аналлаах «Кулунчук, уу-чुकучук»

хомоѳой тылынан кэпсэтэр оонньоу-дьарык

Бытыллар: кыра бөлөх оболоругар

Сыала: Оѳолорго кулунчук туьунан билиилэрин – керуулэрин чинэтии.

Иитэр-уөрэтэр соруктара: Сылгыны араара үөрэнии, чаппараах ат киэргэлэ буоларын билибиннэрии, мас матырыйаалыттан кулунчук чаастарын тана үөрэнии, кумах састааба уларыйарын кэтээн көрүү.Доѳордуу, көхтөөх буоларга, сылгыга харастабыллаах сыьыаны иитии.Сангарар сананы, тарбах былчыннарын, эти-сиини сайыннарыы.

Тыл саппааһын байытыы: чаппараах, оѳуруо, хобочоон, чөнгөчөк.

Дьарыкка туттуллар тэриллэр: проектор, ноутбук, экран, талах аттар, сииктээх, кураанах кумах, чаппараах, оѳуруолар, ат туйахтара, ат маскарада, чөнгөчөктөр.

Бэлэмнэнии улэ: Сылгы туьунан бэсиэдэлэр (сылгыьыт эьээ, аѳа кэпсээнэ), сылгы ойуулаах хартыыналары керуу, хобоон «Кулунчук»Сомоѳотто, «Ат», «Кулун» И.Эртюков, «Кулунчук» Р.Андросова.Ырыалар «Кулунчук» С.Алексеева тыла,мелодията. «Туос ат» К.Туйаарыскай тыла, В.Гаврильев мел. Остуоруйалар,таабырыннар,ес хобоон.

№	Туьумэхтэр	Тэрийии керунэ	Дьарык хаамыыта		Туттуллар тэрил
			Улахан кьи	Оѳо	
1.	Тэрийии чааьа	Музыка иһиллэр “Кулунчук, уу-чукучук”. Оѳолор талах атынан үнкүүлээн, сүүрдэн	Иитээчи: Дорооболоьуобун! Бары бииргэ оонньоубун оѳолоор. Иитээчи : -ырыаны иьиттигит дуо?	Оѳолортон эппиэт: Иьиттибит,Кулунчук. куутуллэр	Муз.центр.Талах аттар

2.	<p>Артикуляция үлэ: “Ат сүүрэр”- тыл төбөгүнэн таналай таарыйтаран таллырбаттары (биирдиилээн, бөлөгүнэн</p> <p>Сурун чааба</p>	<p>киирэн төгүүрүчү тураллар, бииргэ алтыыы</p> <p>Аттар (кулунчук) кистииллэрэ ийиллэр. Көрдүүбүт туох, хана сангарарын...</p> <p>Хамсаныылаах оонньуу: “Кулунчуктар сүүрдүлэр” (4 атах буолан сүүрэллэр).</p> <p>Дидактической оонньуу “Сепке аатталаа”</p>	<p>- туох туунаан ыланна?</p> <p>Иитээчи: Ат туйабын тыабын утуктуеххэ. Аттар тохтоотулар, Аты хайдах тохтотобут? Тыбыырыахха.</p> <p>Иитээчи: “Аттар тохтоотулар, бары тпру-уу”-диэн тохтотторуу.</p> <p>Иитээчи: - бу тугуй? - ким билэрий? -туохтаабый</p> <p>Иитэчи: - кулунчук ийэтэ? - кулунчук хас атахтаабый?</p> <p>Иитэчи:- оҕоолор, чэйин эрэ, биьиги кулунчук буолан сүүрэкэлиэбин, оонньохолуобун!</p> <p>Иитээчи: - маладьыастар, бары сатыыр эбикит, олус үчүгэйдик хамсанныбыт, аны сынньана таарыйа оонньоохха.</p> <p>Иитээчи: - оҕолоор, көрүн эрэ, бу миэхэ эбээм сахалыы тикпит олус үчүгэй суумката баар, суумкам иьигэр туох эрэ баар.</p> <p>Иитээчи: -“Бу мин кыбыл</p>	<p>Оҕолор утуктэллэр.</p> <p>Оҕолор сулбэ5э ололорлор (экран иннигэр)</p> <p>Оҕолортон куутуллэр эппиэт: кулунчук?(харахтаах, сиэллээх, арбастаах, ку-ту-рук-таах...) Оҕолор тугу билэллэрин кэпсииллэр, этэллэр. (Биэ) (4 атахтаах)</p> <p>Оҕолортон куутуллэр эппиэт: Оҕолор оонньоуулар (олбохторго олорон уоскуйаллар).</p> <p>Оҕолортон куутуллэр эппиэт: (оҕолор араас өгнөөх кулунчук ойуутун биир-биир суумкаттан табаараллар.</p> <p>Оҕолортон куутуллэр эппиэт: “Бу мин кыбыл мээчиктээх манан кулунчугум, хара, кугас, сырдык кугас...”</p>	<p>Слайд (кулунчук хаартыската көстөр).Сулбэ.</p> <p>Сулбэ</p> <p>Карточкалар</p>
----	---	---	--	---	---

4.	<p>“Аптаах кумах”</p>	<p>Сюрпризнай түгэн: “Ким болѳомтолоох эбитий?”(илиитигэр дэйбиир тутуурдаах, хобо чуорааннаах аттаах оѳо киирэн эргийэ суурэн тахсан барар).</p> <p>Хамс.оонньуу “Кулунчуктар ойдулар” (үрдук, намыьах чөнгөчөктөрү үрдүнэн ойуу).</p> <p>Чинчийии</p>	<p>мээчиктээх манган кулунчугум, хара, кугас, сырдык кугас...” диэн сангара- сангара бэйэѳит кулунчуктаргытын сөпкө аатгыахтааххыт.</p> <p>- кимизэхэ хайдах өгнөөх, туох ойуулаах кулунчук түбэспитин болѳойон көрүн. Харахпытын симэбит. Харахпытын арийдыбыт.</p> <p>- Бу ким кулунчугай?</p> <p>-</p> <p>Маладьыастар!</p> <p>Иитээччи: Оѳолоор, истин эрэ, туох эрэ тыаьыыр..... болѳойон кереерун эрэ.</p> <p>Иитээччи: - тугу өйдөөн көрдүгүт, ким киирэн таьыста...?</p> <p>Иитээччи: Ойоргутугар сэрэнэн ыстанын, тобуккутун, атаххытын таарыйан эчэтиэххитин сеп. Онон уеьээ ере кетебен ыстанын.</p> <p>Иитээччи: -оѳолоор, аны араас дыктини, саганы билээри</p>	<p>Оѳолортон куутуллэр эппиэт: (бэйэлэрин кулунчуктарын ааттатаалаан ылан иьэллэр).</p> <p>Оѳолортон куутуллэр эппиэт:Аттаах кьиьи,дэйбиирдээх,хобо чуорааннаах,чуораанчыктаах....</p> <p>Оѳолор ченечек урдунэн ойоллор.</p>	<p>Маскарадтаах оѳо, чуораанчык, дэйбиир, муз.центр.</p> <p>Ченечектер</p> <p>Сииктээх,кура</p>
----	------------------------------	---	--	--	---

5.	Тумуктуур чааба	<p>“Аг” конструктор</p> <p>Улэ. Чаппараак кизргэтии</p> <p>Экранна чаппараах кестер.</p>	<p>туган –хабан керееру... аптаах кумахха кэллибит. Иитээччи : -уой , бу туох турарый? Абан керөбүт дуо? - Хайа, бу тугуй? - Бу туох туйабай? - Бу тугуй? Хайдабый? Иитээччи: - бу сииктээх кумах, оттон бу кураанах кумах. Манна кулунчукпут туйабын суолун баттаан хаалларыаххайын эрэ, бастаан кураанах кумахха, онтон сииктээх кумахха баттыаххайын. - туох атыннаабый? Тоҕо? Хайдах?</p> <p>Иитэччи: - оҕолоор, көрүн эрэ бу тугуй? - кулунчугу ситэрэн биэриэбин. Оҕолор кулунчугу таналлар – туйахтарын, кулгаахтарын кэтэрдэллэр, кутуругун, сиэлин иилэллэр Иитэччи: сорохтор чаппараах кизргэтиххэ</p> <p>Иитээччи: Бу кизргэппит чаппараахпытын бэлэхтиэххэинг, кэтэрдиххэинг бэйэбит</p>	<p>Оҕолортон куутуллэр эппиэт: (ат, кулунчук) (кумах) бу сииктээх кумах, оттон бу кураанах кумах. Суола хаалар, кестубэт</p> <p>Оҕолортон куутуллэр эппиэт: (кулунчуктар, ат)</p> <p>Оҕолортон куутуллэр эппиэт: Оҕолор улэлиллэр</p> <p>Оҕолортон куутуллэр эппиэт: “Ханна сүүрдүн, кулунчук?”</p>	<p>анах кумах, туйахтар.</p> <p>Конструктор аттар</p> <p>Чаппараах, Стразалар.</p> <p>Слайд</p>
----	-----------------	--	---	---	---

			<p>кулунчукпугар. Чэйинг эрэ, аны хобооммутун кулунчукпугар ааџан ийитиннэриэххэйин, өссө үөрүө. -бүгүн тугу оонньоотугут, тугу биллигит, сөбүлээтигит, астынныгыт? Эьигини кытта тэннэ оонньообуппуттан наџаа үөрдүм. Иитээччи: - оџолоор, хоболоох Кулунчук эьизхэ бэлэх хаалларбыт (медальон түнгэтэр). Баьыбаларын.</p>	<p>Сомоџотто</p> <p>Кулунчук, кулунчук Тохтоохой кутурук, Эн тохтоо, Эн хана тэбиннин? Ийэбин ситээри Тиэтэйэн иьэбин, Утатан эмээри, Мунмунан ыстаныам. Чэ, кытаат кулунчук, Сымнаџас мурунчук, Тэйиэлээ түргэнник Көрүдьүөс түү мээчик.</p>	
--	--	--	--	--	--

Хомоёой тылынан кэпсэтэр оонньоу-дьарык “Кулунчук, уу-чукучук”

Сылала: Оёолорго кулунчук туьунан билиилэрин – керуулэрин чинэтии.

Алтыьар уобаластар: Билии керүү, тылы сайыннарыы, кэрэ – эйгэ, бодорьбуу, эти-сиини чэбдигирдии.

Иитэр – уерэтэр соруктара: Сылгыны араара үөрэнии, чаппараах ат киэргэлэ буоларын билиьиннэрии, мас матырыяаалыттан кулунчук чаастарын таңа үөрэнии, кумах састааба уларыйарын кэтээн керүү. Доёордуу, көхтөөх буоларга, сылгыга харастабыллаах сыьыаны иитии. Сангарар сананы, тарбах былчыннарын, эти-сиини сайыннарыы.

Тыл саппааьын байытыы: чаппараах, оёуруу, чөнгөчөк.

Туттуллар нымата: практической, словеснай, нагляднай.

(дидактической, хамсаныылаах, сайыннарыылаах оонньоулар).

Оонньоуга туттуллар тэриллэр: ИКТ, талах аттар, сииктээх, кураанах кумах, чаппараах, оёуруолар, аттуйахтара, ат маскарада, чөнгөчөктөр.

Оонньоу барыыта:

1. Иитээччи: Дорооболоьбуоьун! Бары бииргэ оонньооьун оёолоор.
Музыка иһиллэр “Кулунчук, уу-чукучук”. Оёолор талах атынан үнкүүлууллэр, сүүрдэн киирэн төгүрүччү тураллар.
Иитээччи : -ырыаны иьиттигит дуо?
- туох туьунан ылланна?

2. артикуляцияба үлэ: “Ат сүүрэр”- тыл төбөтүнэн таналай таарыйтаран таллырбаттарыы (биирдиилээн, бөлөбүнэн)

Иитээччи: “Аттар тохтоотулар, бары тпру-уу”-диэн тохтотторуу.

3. ИКТ га кулунчук хаартыската көстөр. Аттар (кулунчук) кистииллэрэ иьиллэр. Кердүүбүт туох, ханна сангарарын истиэххэ...
Иитээччи: - бу тугуй?

- ким билэрий?
- туохтааҕый?(харахтаах, сиэллээх, арҕастаах, ку-ту-рук-таах...) Оҕолор тугу билэллэрин кэпсииллэр, этэллэр.
Иитэччи: - кулунчук ийэтэ? (Биэ)
- кулунчук хас атахтааҕый?(4 атахтаах)
- оҕоолор, чэйин эрэ, биьиги кулунчук буолан сүүрэкэлиэбин, оонньохолуобун!
Хамсаныылаа хоонньуу: “Кулунчуктар сүүрдүлэр” (икки хамаанданан 4 атах буолан сүүрэллэр).

Иитэччи: - маладьыастар, бары сатыыр эбиккит, олус үчүгэйдик оонньоотубут, анны сынньаныабын. (олбохторго олорон уоскуйаллар).

4. Дидактической оонньуу.

Иитэччи: - оҕолоор, көрүн эрэ, бу миэхэ эбээм сахалыы тикпит олус үчүгэй суумката баар, сумкам иьигэр туох эрэ баар. (оҕолор араас өннөөх кулунчук ойуутун биир-биир суумкаттан тааараллар.

Иитэччи: -“Бу мин кыьыл мээчиктээх манан кулунчугум, хара, кугас, сырдык кугас...”диэн санара- санара бэйэбит кулунчуктаргытын сөпкө ааттыахтаахпыт.

- кимиэхэ хайдах өннөөх, туох ойуулаах кулунчук түбэспитин болҕойон көрүн. Харахпытын симэбит. Харахпытын арыйдыбыт.

- Бу ким кулунчугай?(бэйэлэрин кулунчуктары ааттатаалаан ылан иьэллэр).

- Маладьыастар!

5. Сюрпризнай түгэн: “Ким болҕомтолоох эбитий?”(илиитигэр дэйбиир тутуурдаах, хобо чуорааннаах аттаах оҕо киирэн эргийэ суурэн тахсан барар).

Иитэччи: - Оҕолоор, тугу өйдөөн көрдүгүт, ким киирэн табыста...?

6. Оонньуу “Кулунчуктар ойдулар” (үрдук, намыьах чөнөчөктөр үрдүнэн ойуу).

7. Иитэччи: -оҕолоор, аны араас дыктини, санганы билэр остуолбутугар барыабын.

Остуолга кыраьыабай холбуйа турар.

Иитээчи : - бу туох турарый? Аьан көрөбүт дуо?

- Хайа, бу тугуй?

- Бу туох туйаҕай? (ат, кулунчук)

- Бу тугуй? Хайда5ый? (кумах)

Иитээчи: - бу сииктээх кумах, оттон бу кураанах кумах. Манна кулунчукпут туйа5ын суолун баттаан хаалларыаххайын эрэ, бастаан кураанах кумахха, онтон сииктээх кумахха баттыаххайын.

- туох атыннааҕый? Тоҕо? Хайдах? (инчэ5эйгэ батары киирдэ5инэ суола хаалар, оттон курааннахха суола көстүбэт, батары киирбэт).

8. Үлэ:

Иитэчи: - о5олоор, көрүн эрэ бу тугуй? (кулунчуктар, ат)

- кулунчугу ситэрэн биэриэ5ин.

О5олор кулунчугу тагаллар – туйахтарын, кулгаахтарын кэтэрдэллэр, кутуругун, сиэлин иилэллэр

Иитэчи: сорохтор чаппараах киэргэтиэххэ.

Чэйин эрэ, хобоонно кулунчукпутугар ааҕан иьитиннэриэххэйин, кини үөрүө.

“Ханна сүүрдүн, кулунчук?”

Сомо5отто

Кулунчук, кулунчук

Тохтоохой кутурук,

Эн тохтоо,

Эн хана тэбинниг?
Ийэбин ситээри
Тиэтэйэн иьэбин,
Утатан эмээри,
Мунмунан ыстаныам.
Чэ, кытаат кулунчук,
Сымнаҕас мурунчук,
Тэйиэлээ түргэнник
Көрүдьүөс түү мээчик.

«Ат»

Аппыннаабаатаптыыбын

Кутуругун, сизэлчээнин

Имэрийэтарыыбын

Атастарбарсуурдэбин.

Бу кизэргэппит чаппараахпытын бэлэхтиэххэийин, кэтэрдиэххэийин кулунчукпутугар.

9. Түмүк: -бүгүн тугу оонньоотугут, тугу биллигит, сөбүлээтигит, астынныгыт?

Эьигини кытта тэннэ оонньообуппугтан набаа үөрдүм.

Иитээччи: - оҕолоор, чороонноох Кулунчук эьиэхэ бэлэх хаалларбыт (медальон түнэтэр).

Туяаныллыбыт литература:

Аммосова В.В. О5о бодоруьа уерэниитэ. –Дь.: Бичик, 1995.

Аммосова В.В. О5о санатын сайыннары: иитээччигэ, төрөппуккэ аналлаах метод.пособие. -Дь: Офсет, 2006.

Алексеев Н.Д.Сылгыны енунэн дьууннээбин. Илгэ №8-2004.

Белая К.Ю., Кондрыкинская Л.А. Патриотическое воспитание. (Учебно-методическое пособие). – М.: Элти-Кудиц, 2002.

ВасильеваК.И, Алексеева А.П. Кэнчээри: хоһооннор, кэпсээннэр, сценарийдар, ырыалар. – Дьокуускай: Бичик, 2000.

Егорова А.А., Захарова М.П «Кэскил»: д/с о5лоругар хомуурунньук. Дь: Бичик,.2002.

Кирова Т .А. Аптаах холбуйачаан: хоһооннор, кэпсээннэр, таабырыннар. Дьокуускай: Бичик, 1999.

Л.Н.Зырянова. Уу-чукучук. Нам «Хатынчаан» студия-2002.

Кондрыкинская Л.А. Занятия по патриотическому воспитанию в детском саду. – М.: ТЦ Сфера, 2010.

«Комплексная программа физического воспитания для ДОУ РС (Я)» В.П.Васильева, О.А. Уржумцева.,2002 г.

Кун Дьэегей Айыы. У.А.Винокурова, «Бичик»-Якутск, 2002.

Саввинов Н.Е. Өбүгэлэрбит олохторо-дьаһахтара. -Дьокуускай, 1992.

Смирнова Е.О., Богуславская З.М. Развивающие игры для детей. – М.: Просвещение, 1991.

О.С Ушакова «Развитие речи дошкольников. Программа», О.С.Ушакова «Занятия по развитию речи», Москва, 2010

«Тосхол» национальной базовой программа, 2009.